

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΔ'.-φύλ. 2 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 30 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1916 * ΑΡΙΘΜΟΣ 583

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ. Πέρα από τη ζωή.
ΚΛΕΑΡΧΗΤΗ ΔΙΠΛΑ. Ἀγάπη.
ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ. Μάγεμα.
ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ. Ὁ πρωτομάστορας.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Μαῦρες ὥρες.
ΑΡΙΣΤΟΛΟΓΟΥ. Τὸ σπῖτι τῆς ἀμάτης.
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Τὸ μεγάλο παιδί (συνέχεια).
Τ. Κούγια καρδιά.
ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. Ἀπὸ τὴν Ἰφιγένεια τοῦ Εὐρυπίδη
ΨΥΧΑΡΗΣ. Στὸ παιδί πού σκοτώθηκε στὸν πόλεμο.
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Ὡ ἄστρο μου, ὦ παιδί μου, μεγάλε μου πολυγαπημένε, τὸν ὕπνο τὸν παντοτινὸ κοιμᾶσαι στὴ μακαρία τὴ Βελγική,—γιατί σὲ μιὰν ὥρα τραγικὴν ἀπάντεχα—τόνε σταμάτησες τὸν ὀχτὺ, ἀρματομένο κατὰ τοῦ Δίκιου.

Ἔπρεσες ἀπάνου στὸ κανόνι σου, λατρεμένη τῆς ψυχῆς μου, κι ὅποια τώρα ἀπελπισία κι ἂν τὴν καρδιά μου σφάζῃ, ἔπρεσες, τὸ ξέρω, βεβαιωμένο· πῶς νίκησες,—καὶ γαληνότερος τώρα, πάσχω καὶ σὲ δοξάζω.

Ἀξίζοντας τοὺς λαμπροὺς σου διπλοὺς προγόνους,—εὐγενικὲ καὶ ἀκριβὲ καρπὲ τῆς Μπρετάνιας καὶ τῆς Ἑλλάδας—ἄξαφνα σωριάσθηκες χωρὶς κανένα ἀπελπισιᾶς ξεφωνητό, μὲ τὴν εἰρήνην στὴν καρδιά καὶ μὲ τὴν εἰρήνην στὰ μάτια.

Μία σιγμὴ πρὶν ἀπὸ τὴ στερνὴ σου τὴ στιγμή, τὸ κατάλαβες πῶς σὲ καλοῖσε ὁ θάνατος.—Μπόρεσες κ' ἔτσι νὰ τὸ δράξῃς τὸ κομπολόγι σου, τὸ χαίδεψε τὸ χέρι σου στὴν προσευχὴ τὴν πανύστατη.

Κ' ἔτσι λοιπόν, πέθανες, θησαυρὲ μου, μὲ τὸ Θεό σου, μὲ τὸ Θεό σου! Ἀγαπημένε, τὸ γινώριζες, πῶς ἄλλοι στοχασμοί, ἀρμονισμένοι, μπορεῖ, στὸ ρυθμὸ τῆς Παλλάδος, μὲ εἶχανε φέρει νὰ τὸν ἀποχωριστῶ τὸν ἄγνὸ Γαλιλαῖο.

Κ' ἐσύ, χωρὶς κανεὶς νὰ σὲ κρατήσῃ μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό, μεγάλωσες ἐλεύτερος, φλογερὸς, εὐτυχισμένος, ἀπεριόριστος, μέσα στὴ θεία λατρεία τῶν πραγμάτων, χάρη στὸν ἄγγελό το λαϊκὸ πού σὲ φύλαγε παιδί.

Εἴκοσι χρόνων, ταξιδευτὴ, μυστηριακὲς ὁρμές, σὲ σταματήσανε στοὺς νάρθηκες τῶν ἀρχαίων καθεδρικῶν ναῶν. Ἀπὸ τότε οἱ μακρυσμένες προγονικὲς δύναμες ταράζανε μὲ τὸ χυμὸ τοὺς τῆ νιότη σου καὶ τὰ κλώνια τῆς τρεμουλιασιάς.

Ἐπειτα γύρισες τὸν κόσμον καὶ γύρισες τὴν Ἀφρικὴ, ἡ ἔρημο σὲ γιόμισε μὲ τὴν ἀπεραντωνίνη της, κ' ἐσύ τὴ γιόμισες μὲ τὴ θεότη πού ὑψώνονταν ἀργὰ ἀργὰ τὸ ἐσώψυχο τὸ κάλεσμά της.

Κ' ἔτσι μέρα μὲ τὴ μέρα ἐβλεπα τὸ μάκρμα πού σ' ἐπαιρνε ἀπὸ τίς πατρικὲς ἐπιρροές, κ' αἰστανόμουν πάντα νὰ ὑγραίνονται τὰ μάτια μου ἀπὸ μιὰν ἀφραστὴ καὶ γλυκεῖα καὶ συγκρατητὴ χαρά.

Κ' ἔλεγα, γοητευμένος: «Τὸ παιδί πού ἀγαπῶ, περπατεῖ ταιριαστὰ μὲ τὴ φύση του καὶ μὲ τὸν πόθο του.» Αἰτρας εἶναι, λυτρώθηκεν ἀπὸ τὰ τριγύρω του, ὅ,τι θὰ εἶναι, θέλω νὰ εἶναι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του».

Χαιρόμουν τὴν εὐτυχία σου καὶ τὴν πίστη πού σ' ἔκανε νὰ βρίσκῃς τὸ λιμῶνα σου καὶ τὴν καταφυγὴ σου. Μόνος ἐσύ ἀπόμεινες ὁ κριτὴς ἀπάνου σὲ ὅ,τι ὀρέγουν. Τὸ διάλεμα δικό σου, δικὴ σου εἶταν ἡ ψυχὴ σου.

Καὶ σ' ἐγκαρδίωνα— ὦ! πῶς τὸ θυμοῦμαι! χαριτωμένα καθὼς εἴσωννα εἰλικρινὲς καὶ ἄδολος. Τὴν ἀνάσταίνες μέσα μου τὴν παλιά μου τὴ φιλόγα, ὅταν, μαθητοῦδι, πάγαινα στὴν ἐκκλησιά.

Καὶ τοὺς καλοῦσα εἰς τὸ εἶναι, τὴ μέρα τὴ μεγάλη τοῦ Σταυρωμοῦ γιὰ νὰ ταιριάσω τὴ σκέψη μου μὲ τὴ δικὴ σου, τοὺς καιροὺς, πού πήγαινα περὶ φανὸς ἀπὸ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, ἐρωτευμένος μὲ τὴν ἱερωσύνη καὶ κράζοντας μέσα μου: Πιστεύω!

Τὴν ἀναγνώριζα τὴ δροσερὴ καὶ ζωντανὴ μου πίστη, τὴν πίστη πού δὲν ἔρχεται ἀπὸ τὰ ἔργα πού γίνονται, μὰ πού σταίνεται μέσα μας καὶ στὰ βαθιὰ τοῦ, εἶναι μας, κάστρο πάντα ὀρθό, χωρὶς κανένα χάλασμα.

Δὲν εἶταν ἡ πίστη πού τὴν αἰσθάνεται μέσα του ὁ ξαγναντευτὴς τῶν αἰώνων, ξαναπερνώντας τὰ δόγματα τῆς ἱστορίας μὲ τὴ δύναμη μιᾶς καρδιάς πού ἡ χάρη της τὰ ζωντανεύει, ἀξιοθύμαστος ἑραστής τοῦ θείου.

Ὅμι! ἡ φλογερὴ σου πίστη, παιδί μου, εἶταν πολὺ ἀλλοιωτική. Γεννημένη μιὰν ἡμέρα παρασμοῦ, καὶ μὲ τὰναφυλλιά, ἡ νέα σου πίστη ἐβίβιζεν ἀπάνου στὰ κύματα, κ' ἐνεργοῦσε καὶ καρδιοχτυποῦσε σὰν ἀποστόλου πίστη.

Καθ' ἑφτά τὰ περασμένα μου στὰ τωρινά σου, μὰ πάντα μὲ τὸν ἐγωϊσμὸ τὸν ἀλτρονιστικὸ τοῦ πατέρα πού ποτὲ ἡ καρδιά του δὲ θλίβεται, διὰν ὁ γιός του ἀκολουθεῖ τὸ δρόμο πού τὸν ἀνθίζει τῶνιερὸ του.

Καὶ δὲ μὲ θλίβει μεταγνώμος, παιδί μου, πού τὴ σεβάστηκα τὴν πίστη σου καὶ καλὰ τὴν προσδέχτηκα,

ἀφοῦ κατώρθωσες νὰ τὸ περάσῃς τὸ ἐπικίντυνο κατώφλι μὲ μιὰ γαλήνια καὶ ὑψηλὴ πεποίθησι.

Δὲν περιμένω ἀπ' αὐτὸ νὰ παρηγορηθῶ. Μὰ πάντα σιλλογίζομαι καὶ ἀλαφρώνεται τὸ κακό μου—πὼς γνώρισα νὰ κανονίσω τὰ βήματά μου ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ βγήκες ἀπὸ τὴν κούνια, κι ἀνάμεσα στὰ χρόνια σου τὰ μαθητικά, ἀπάνου στὰ βαθιά σου τὰ ψυχόρητα.

Γλυκὲ φίλε, ἀνάμεσό μας κανεὶς φράχτης, καὶ χωρὶς νὰ τὰ ταιριάζουμε σὲ ὅλα, οἱ στοχασμοὶ μας παραλλάζαν, οἱ καρδιές μας πάντα ἐνωμένες ἀπὸ στοργὴν ἀξέριαν, ἐγκαρδία.

Τίποτε δὲν εἶτανε σ' ἐσένα ποὺ νὰ μὴν ἔχῃ τὴ γλαυκότη τοῦ οὐρανοῦ. Τὰ εὐγενικά σου λόγια φουσούσαν ἀπάνω μου σὰν αὔρες στὶς ὥρες τοῦ πόνου, καί, στὶς μεγάλες κρίσιμες ὥρες, πόσα δάκρυα ἔχυσα στὴν ἀγκαλιά σου τὴν ἀδερφική!

“Ὅλα σοῦ τὰ ἐμπιστευόμουν, τὶς ἁμαρτίες μου καὶ τὰ κρίματά μου. Μὲ μάλλωνες. Μὲ στήριζες. Μ' ἀγαποῦσες. Κάποτε μὲ γλύτωνες. Κανεὶς ποτὲ δὲ θὰ γνωρίσῃ τὶς ἀγγελικὲς σου τὶς τρυφεράδες μέσα στὴ στοργή σου τὴν ὑψηλότετη.

“ὦ πατέρα μου! Ναί, συχνά, πατέρας εἶσουνα γιὰ μένα! Καὶ πὼς ἀμέσως ἤρτα μικρὸ τὸν κόσμον, ἄθλιες τὶς πρόληψεις, ἄγονο τὸ μῖσος, μπροστὰ στὸ μεγαλοπράγατο καὶ στὸν ἅγιον τὸν ἀνθρωπισμὸ σου!

Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ κρύψω, ταιδί μου, μὲ παραξείς! Ἐσὺ ποὺ ἄλλοτε, ἄδολος φίλος, παρακαλοῦσες γιὰ μένα, δὲ σμύγω, στὸν οὐρανὸ ἀπάνου, δὲ γίνομ' ἓνα μ' ἐσένα, σ' αἰστάνομαι σήμερον νὰ ζῇς μέσα στὰ σπλάχνα μου.

Γιὰ τὴ δική σου ἀγάπη οἱ τελευταῖοί μου ἀναστενασμοὶ θὰ θέλανε νὰ ὑψωθοῦν πετώντας καὶ νὰ πλανηθοῦν ἀκολουθώντας σε πρὸς τὸ φεγγόβολον τὸν οὐρανὸ ποὺ πῆγαν οἱ ἀναστενασμοὶ σου, ὦ ψυχὴ ἀκριβή, ποὺ μὲ γιόμισες μ' ἐνθύμισες!

Γιὰ νὰ συγκρατήσω πιὸ πολὺ καὶ πιὸ καλὰ τὸ εἶναι μου στὸ εἶναι σου, γιὰ νὰ γυρίσω πιὸ καλὰ στὸν κύκλο τῆς θρησκείας σου, κάθε φορὰ ποὺ φροντισμένους περνῶ ἀπὸ κοντὰ του, ἤθελα κονβέντα νὰ πάω ν' ἀρχίσω μ' ἓναν παπᾶ.

Ναί, τὸ ξέρω, ἡ θέλησι, πρὸ πάντων ἡ καρδιὰ φτάνουν, χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ σταθῇς σὲ τίποτε ἄλλο. Γιὰ τὴν ἐξαφνικὴ ἀλλαγὴ, χρειάζεται ἡ δοκιμασία. Ἡ ἀγάπη συντρίβει τὸ ἐμπόδιο καὶ τὴ λογική.

Μὰ βλέπεις, οἱ γερασμένοι—ἀδυναμία ἢ δύναμη;—δύσκολα μποροῦνε νὰ γυρίσουν τὴ γνώμη τους. Πή-

γαινε καὶ δίχως νὰ μὲ γείρῃς πρὸς καινούρια σκέψη, ἄφησέ με στὰ δάκρυα νὰ λιώσω τὰ γεράματά μου.

“Ὅλα πήραν τέλος πιά. “Ὅλα ξεθωριασμένα. Κατεβασμέν' ἢ αὐλαία, σβυστὰ τὰ μάγια τὰ φανταχτερά. Τὰ ἡλιόλαμπα χρώματα τῆς ὄνειρεμένης σου Ἀφρικτῆς δὲ θὰ σὲ ξαναἰδοῦνε πιά, εἰδωλολατρεμένε μου!

Τὰ πάντα ἀργὰ ἀργὰ τριγύρω μου σωριάζονται. Εἶμαι σὲ μιὰ ἐρημιὰ καὶ τραβῶ χωρὶς σκοπὸ κανένα. Κ' ἔξαφια κάθομαι ἔπειτα καὶ δοκιμάζω κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τί λογῆς ἦσυχία, προμηνύτρα, βέβαια, τοῦ τάφου.

Βλέπω κάθε ὥρα καὶ κάθε στιγμὴ, ὦ ἀλησιμνητέ μου, τὴ φωτεινὴ σου τὴ ματιὰ ποὺ λάμπει ἀπὸ μιὰν ὀλοῖστια φλόγα. Ἡ ὁμορφιὰ τοῦ θανάτου σου καὶ τῆς ψυχῆς σου ἡ ὁμορφιὰ νικήσανε τὴν ταραχή μου καὶ μὲ εἰρηνέψαν.

Θυματουργοῦν οἱ μεγάλοι πόνοι. Δυναμώνουν μὲ τὴν ἴδια τους τὴ μεγαλοσύνη. Ἡ ὑπέρτατη συμφορὰ εἶναι κυκλωμένη σὰν ἀπὸ φωτιστέφανο. Χαμογεῖ τὸ θῆμα ἀνθοστεφάνωτο.

Τόσο εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται νὰ ὑψωθῇ, νὰ πλανηθῇ ἀπάνου ἀπὸ κάθε πλῆθος. Ὁ ἴδιος ἐγὼ χαίρομαι τὴ βεβαιότητα πὼς ὕστερ' ἀπὸ τὸ χτύπημ' οὗτο ἡ μοῖρα δὲν μπορεῖ πιά νὰ μὲ χτυπήσῃ μὲ ἄλλα.

Τὴν κορφὴν τὴν ἄγχιζα τοῦ ἀνθρώπινου πόνου. Μὲ δρόμον ἀκούραστο, μὲ ροὴ συγκρατητή, ὅπου κι ἀνέπερασα, παντοῦ, ξεχύθηκε ἡ καρδιά μου, σὰν ποταμὸς ἀγάπης, ποὺ πάντα τὸ λαγνὶν τοῦ γεῖατο.

Καὶ φεῖγεις, ἐσὺ ποὺ τόσο ὥραϊα μὲ σὶ μπλήρωνες μὲ τὴ γλυκεῖά σου παρουσία, μὲ τὴν ἀρματωσιά σου. Γιὰ μένα ὁ φίλος εἶσουνα ἀπὸ τὴ βουλή τῆς φύσης. Τίποτε πιὸ γλυκὸ, τίποτε πιὸ δυνατὸ ἀπὸ ἓνα δεσμὸ τέτοιο.

Μὲ τὸ χαμό σου χάνω τὴ μισή μου τὴν ψυχὴ. Κάθε φορὰ ποὺ συνταιριασμένο, δλόψυχον, δλόαγνον, τὸ παιδί γιὰ τὸν πατέρα του εἶναι σύντροφος τέτοιος, τίποτε ἄλλο δὲν ἀξίζει σὰν ἐκεῖνον, φίλος ἢ γυναῖκα.

Ποιὸς σὲ πλησίασε, καὶ δὲν αἰστάνθηκε μὲ τὸ θανάτὸ σου νὰ βαραῖνῃ τὴ μοῖρα του σὰν κάτι ἀγιάτρευτο; Παρθένες θὰ τὸ κλάψουν τὸ κεφαλάκι τὸ ἀξιολάτρευτο ποὺ βλέποντάς το στὰ διειράτά τους, βλέπανε τὸν ἀντρα τὸ χαριτωμένο καὶ τὸ δυνατὸ.

Καὶ πόσα παλληκάρια ποὺ τὸ *Κάλεσμα στὰ ὄπλα* τοὺς σημείωσε τὴν ὥρα καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ἀφιερώσουνε στὴν Πολιτείαν τὴν πύρινην περήφανή τους νιότη, στρατιῶτες καὶ στῆς γαλήνης τοὺς καιροὺς καὶ στῆς μπόρας, ὅμοια!

Νά ὑπηρετήσης! Τὸ διαλάλημά σου αὐτό, τὸ κύριο. Νά ὑπηρετήσης, νά προσφερθῇς. Τί σὲ μέλει ἂν κάτω ἀπὸ τὴ φρυγία σκορφοῖα, ἢ ἀπὸ τὸν πετεινὸ ἢ ἀπὸ τὸν ἀετὸ; Πῶς δ' ἅπ' ὅλα νά ὑπηρετήσης, νά δειξῇς πὼς ἡ κανονισμένη θέληση μονάχα εἶναι δυνατὴ καὶ πὼς ξέρεις νά νικᾷς—καὶ πὼς ξέρεις νά πεθαίνης.

Εἶναι τόσο μεγάλη ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ στιγμή, μετὰξὺ μας—τᾶγριο θηρίο κ' ἐμεῖς— ἡ μάχη τόσο δυνατὴ εἶναι, ὁ κίντυνος τοῦ κόσμου τόσο εἶναι ἀπειλητικὸς, πὺν εἶναι ὥραϊο νά μπορέσης γιὰ τὴ νίκη νά πολεμήσης.

Ἴσως ἡ σκέψη τούτῃ προαίνει μου τὰ σφοδρὰ τὰ δάκρυα, καὶ ἅπ' αὐτοῦ πηγίζει — ὦ Γαλλία, ὦ Πατρίδα μου!—τῆς πονεμένης τῆς ψυχῆς τὸ γαλήνεμα, καὶ σὰν εὐχαρίστηση μέσα στὴ σφοδρά.

Μὰ πόσος ἀνθρωπισμὸς, καταστρεμένος, μέσα σ' ἓνα μόνο ἄνθρωπο! Ἀξέτιμωτο παιδί, τί θησαυροὺς μελλοῦμενους ὑπόσχεται ὁ νοῦς σου, σοφὸς γιὰ νά συγκεντρώῃ χωρίσματα πὺν ἐνιόμινε συνοίκα ἢ καρδιά σου.

Τὰ πλατιά συγκινημένα κινήματα τῆς Καλοσύνης μετὰ τὴ χειρονομία τῆς τὴν ἀνετην ἄκοπα. ὁ παγκοσμιὸς ἔρωτας καὶ ὅλα τὰ κινὰ πὺν κυβεναῖ, θὰ κατοικῶναι νά μᾶς ἡμερέψουν.

Ἡ συμπάθειά σου, ἀνοιχτὴ πρὸς κάθε πλάσμα, θὰ τὸ συμπλήρωνε τὸ νόημα τῆς θρησκείας. Κάθε πιστὸς κλεισμένος στέκει σὰ μέσα στὸ φράχτη του. Ὅλοι θὰ εἶχαν ἀπὸ σὲ τὴν εἰρήνη καὶ τὸ συναισθημα.

Ὁ παιδὶ τρισευτυχισμένο, σιμὶ σου ἤρως τὴν ἰδεατὴ γυναῖκα, στὴ μητέρα σου, σ' ἐκείνη πὺν καὶ στοῦ πικροῦ τοῦ πόνου τίς ἡμέρες, στὰ βάρη τῆς καρδιάς τῆς μόνο ἀποζητᾷ τὴν καταφυγὴ καὶ τὴν πίστη.

Καὶ λοι τὸν ἔπαιθε μόλις γεννήθηκες πὺν ὁ ἀφρὸς τοῦ ἄγνου καὶ τοῦ διαλεχτοῦ γιὰ τοὺς στοχαστικοὺς κρατιέται ἀπὸ τὸ ποῖο τῶν ψυχῶν καὶ ὅχι ἀπὸ τὸ μοιρόγραφο δόγμα πὺν σὲ προσηλύτισε.

Τὰ χορηστὰ καὶ τὰ τίμια τῶν ἀνθρώπων εἶναι γνωρίσματα, τὸ χέος, ἡ καλοσύνη, ὁ νόμος τῆς θυσίας προσφέρουν τὰ εὐεργετήματά τους σὲ ὅλες τίς καλογεννημένες καρδιές, καὶ γι' αὐτὸ παλληκαρίσια τὰ σφίγγαμε τὰ χέρια μας.

Ὁ μεγάλο ἐρωτολούλουδο πὺν μακριάθε μετὰ μοσκοβολᾷ, εἴτε ἀγαποῦμε, εἴτε ὑπομετοῦμε, καὶ ἢ ὅχι, τὸν ἑσταυρωμένο, πιστοὶ ἢ ἄπιστοι, ἀδερφὸς καὶ ἀδερφή, πατέρας καὶ παιδιὰ, ἀγάπη στὸ ἐξῆς; νά εἴμαστε ὅπως εἰεῖς ζήσαμε.

Ὁ τερατώδης Γερμανὸς πὺν ἀπὸ μᾶς θὰ συντριπῇ, δὲν εἶναι, σωστά σωστά, τίποτε μπροστὰ στίς μα-

κροχρόνιες ἀμάχες μας. Ἡ ὑπεράνθρωπη λύρα σου μετὰ τίς πλατιές τῆς χορδές, σ' ἓνα τραγοῦδι ἀρμόνισε μαλλώματα καὶ καταφρόνια.

Θὰ εἶταν ἔγκλημα νά πάνε χαμένα γιὰ μᾶς τὸ σεπτὸ σου παράδειγμα καὶ τὸ δασκάλειμά σου, ἀφοῦ οἱ καρδιές μας μείνανε πάντα συνενωμένες, ἐξὸ μέσα στὸ ἱερό, κ' ἐγὼ πὺν μακρεμένος ἀπὸ τὸ ναό.

Γιὰ νά ἡσυχάσης καὶ τὴν ὁρμὴ τοῦ θρήνου μου, ἀπὸ κεῖ πέρα πὺν κοιμᾶσαι, ἀπὸ τὸν ποθητὸ σου λόφο, τὸν ὁρφανὸ πατέρα σου, τὴν ὁρφανή σου τὴ Γαλλία ἄγρυπνος πάντα φύλαγε, Παιδί μου, Ἀγίε μου καὶ Ἡρώα μου.

Ἀπριλὶς τοῦ 1915

(Πρόχειρη μετ' ἑρμηνείας Κ. Π.)

ΚΟΥΦΙΑ ΚΑΡΥΔΙΑ

Ὁ κ. Ἀλέξ. Πάλλης μετὰ τὸν τίτλο: «*Δέκα Ἀρβανίτη, Μαλλιάρου, ΚΟΥΦΙΑ ΚΑΡΥΔΙΑ*» χάρισε στὰ νεοελληνικὰ γράμματα ἓναν καινούριο τόμο, ὁμορφωτικὸ καὶ ὁμορφωμένο, μετὰ τὰ τυπογραφικὰ ψηφιστὰ τὰ κάπως βυζαντινὰ πὺν τώρα τελευταῖα μεταχειρίζεται τυπώνοντας τὰ βιβλία του. Ἡ «Ἑστία» τὰ ψηφιστὰ αὐτὰ τὰ χαραχτήρισε ἀδιάβαστα, μὲ δίκιο δὲν ἔχει συνηθίζονται εὐκολὰ σώνει κανεὶς νά θέλει νά διαβάσει. Κι ἂ δὲ θέλει ἢ «Ἑστία», τί τῆς φταῖνε τὰ ψηφιστὰ;

Μὰ ἡ μορφή στὸ βιβλίον τοῦ κ. Πάλλη δὲν πικρίζει κανένα ῥόλο. Ὅχι ἔτσι ὁμορφα πὺν εἶναι τυπωμένα, μὰ καὶ ἄσκημα νά εἰναι, ἀπὸ τὴν ἀξία τους δὲ θὰ χάνανε τίποτε. Α. χ. Ὁ «Κύκλωπας» τοῦ Εὐριπίδη, «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» τοῦ Σαίξπηρ, καὶ τὸ πρῶτο βιβλίον τοῦ Θουκυδίδη, τρεῖς ἀριστουργηματικὲς μετάφρασές του, πὺν πικρὸν τίς πρῶτες σελίδες τοῦ βιβλίου του, καὶ ἂ λείπανε ἀκόμα ἀπ' αὐτὰς τὰ σοφὰ κριτικὰ σχόλια, ἔχουν τόση ἀρχοντιὰ πᾶντος τους πὺν θὰ στολίζανε καὶ τσιγγάνικο τσαντίρι καὶ ὅχι μόνο τὸ ἀστραφτερὸ παλάτι πᾶναι θρονιασμένες σήμερα. Ὁ Παλαμάς ἔχει πεῖ γιὰ τὸν κ. Πάλλη πὺν εἶναι ὁ πὺν ἄπιστος καὶ ὁ πὺν πιστὸς μεταφραστής. — Ἀπιστος στὴ λέξη τοῦ κείμενου πὺν μεταφράζει καὶ πιστὸς στὴν ψυχὴ, στὸ νόημά του. Στὶς μετάφρασές του ὁ κ. Πάλλης ἀκολουθεῖ τὸ σύστημα πὺν ὁ ἴδιος τὸ περίγραψε μέσα στὸν ἀριθμ. 50 (1903) τοῦ «Νουμά» μετὰ τὰ λόγια: «Ὅταν διαβάσεις τὸ πρωτότυπο, σοῦ παρασταίνει ὁ νοῦς σου μιὰ εἰκόνα. Ἀφτὴ τὴν εἰκόνα πρέπει νά δώσει τὸ μετάφρασμα. Συχνὰ μιὰ λέξη, μιὰ συλλαβὴ, μιὰ συναρμολογὴ τὰ χαλάει. Θέλεις τότες συλλογὴ, σκέψη, δοκιμὴ κατὰ κάθε γραμμὴ, μιὰ ὥρα, ἴσως μιὰ μέρα, ἴσως μιὰ βδομάδα. Κάνε το ἀπόφαση πὺν θὰ γίνῃ ἀφτὸς ὁ κόπος. Στὴν ἀρχὴ θὰ εἶναι πολὺ μεγάλος· σιγὰ σιγὰ ἐπειτα θὰ λιγοστεύει». Νά, τὸ